

1. Temat: KOR - czy budowa społeczeństwa obywatelskiego prowadzi do odzyskania niepodległości?

Komitet Obrony Robotników - założona przez ludzi o odmiennych poglądach, perfekcyjnie działająca grupa wsparcia dla poniżanych przez władzę ludową robotników - to zupełnie oryginalny wkład Polaków w historię powojennej Europy. Kiedy jednak czytamy dokumenty KOR, w tym słynny "Apel do władz i społeczeństwa PRL" uderza "minimalizm" jego postulatów. Założyciele Komitetu wzywają władze do przestrzegania prawa, a obywateli do pomocy pokrzywdzonym. Nie formułują przy tym żadnych żądań politycznych ani nie wzywają do oporu wobec niedemokratycznej władzy. Pytanie, z którym zmierzają się uczestnicy debaty brzmi: czy była to słuszna taktyka? Czy stawiając na budowę więzów międzyludzkich można było odzyskać pełną niepodległość kraju?

2. Temat: KRYZYS BYDGOSKI. Solidarność powinna ogłosić strajk generalny po kryzysie bydgoskim.

Powstanie w 1980 roku „Solidarności” całkowicie zmieniło sytuację społeczno-polityczną w PRL. W kraju pojawiła się niezależna od PZPR organizacja, przełamująca dotychczasowy monopol partii na władzę. „Solidarność” odbierała partii jej naturalną legitymizację - teraz to związek zawodowy stał się organizacją walczącą o prawa robotników. To stawiało pod znakiem zapytania dalszy sens istnienia PZPR. Okres realnej dwuwładzy w PRL nie mógł trwać w nieskończoność, między partią a związkiem dochodziło do kolejnych konfliktów. Największy z nich miał miejsce w marcu 1981 roku. Wywołało go pobicie przez milicję kilku działaczy „Solidarności” w Bydgoszczy. „Solidarność” była wtedy u szczytu swojej potęgi. W tym samym czasie odbywały się w PRL ćwiczenia wojsk Układu Warszawskiego „Sojuz 81”. Konfrontacja groziła wybuchem wojny domowej i interwencją wojsk Układu Warszawskiego. Czy związek powinien zdecydować się na ryzyko konfrontacji ogłaszając strajk generalny, licząc na zmuszenie partii do ustępstw, a być może podzielenia się częścią władzy w kraju?

3. TEMAT: Czy „Solidarność” była ruchem rewolucyjnym?

W tym kolejnym poświęconym „Solidarności” warsztacie chcielibyśmy spojrzeć na powstały po sierpniowych strajkach 1980 r. związek zawodowy z nieco szerszej perspektywy. Interesować nas będzie specyfika tego wyjątkowego ruchu, jego społeczna geneza i długofalowy wpływ na rzeczywistość. W trakcie warsztatów i debaty zastanowimy się, czy „Solidarność” powinniśmy widzieć jako ruch rewolucyjny, zbadamy zarówno postulaty związku jak i formy jego działania. Spojrzymy na związek w kontekście powojennej modernizacji polskiego społeczeństwa i jego dalszych przemian w czasie transformacji ustrojowej. Spróbujemy odpowiedzieć na pytanie czy „Solidarność” osiągnęła stawiane sobie cele i czy można mówić o tym, że poprzez jej działania w Polsce doszło do rewolucji.

4. TEMAT: Czy wybory z 4 czerwca 1989 roku były wolne?

Wybory do sejmu i senatu, które odbyły się 4 czerwca 1989 roku wciąż wzbudzają wiele kontrowersji historycznych i społecznych. Jedni, za Joanną Szczepkowską

uważają, że jest to graniczna data, która „zakończyła komunizm w Polsce”, inni utrzymują, że był to jedynie początek przechodzenia z komunizmu do... postkomunizmu. W toku warsztatów i debaty postaramy się zrozumieć na czym polegała istota tych kontraktowych, „niekonfrontacyjnych” wyborów i w jaki sposób można stwierdzić, kto odniósł w nich zwycięstwo? Zajmiemy się także ich konsekwencjami, badając dzieje „kontraktowego” sejmu i rządu, na czele którego stał pierwszy, niekomunistyczny premier.

5. TEMAT: Czy Polska została zdekomunizowana?

Dekomunizacja wydawała się do niedawna tematem, który odszedł do lamusa. Temat jednak wrócił ostatnio na pierwsze strony gazet za sprawą zmiany nazwy ulic i sądowej batalii, która się wokół niej rozegrała. Problem dekomunizacji był obecny również w debacie dotyczącej reformy sądownictwa. W czasie naszych warsztatów postaramy się zdefiniować to pojęcie, zbadać, jak rozumieli je różni kluczowi politycy i myśliciele epoki i wyrobić sobie własne zdanie – czy dekomunizacja była postulatem słusznym? Jeśli tak, to w jaki sposób należało ją przeprowadzić, biorąc pod uwagę, że do partii komunistycznej należało w Polsce kilka milionów obywateli?

6. Temat: Czy Plan Balcerowicza powinien zostać przyjęty przez sejm kontraktowy?

Jednym z największych wyzwań stojących przed rządem Tadeusza Mazowieckiego było zastąpienie gospodarki centralnie planowanej modelem rynkowym, przy jednoczesnej konieczności wyciągnięcia kraju z trwającego od początku lat 80. kryzysu gospodarczego. Pytaniem, przed którym stanęli rządzący, był wybór modelu przekształceń – premier i jego ministrowie, a później posłowie musieli rozstrzygnąć czy decydują się na „skok w wolny rynek” czy bardziej stopniowy model przemian. Plan Balcerowicza, przyjęty przez sejm w grudniu 1989 roku, realizował pierwszą z możliwych strategii, a jego wybór do dziś budzi wątpliwości. Czy transformacja gospodarcza mogła zostać przeprowadzona inaczej, a jeśli tak, to jak wyglądałoby teraz polskie społeczeństwo?

7. Temat: Wojna na górze. Czy musiało do tego dojść?

Jednym z najbardziej charakterystycznych wydarzeń początków III RP jest rozpad polityczny środowiska post-Solidarnościowego. Wyborcze starcie Lecha Wałęsy i Tadeusza Mazowieckiego, zwieńczone klęską tego drugiego, zakończyło stworzony poprzez działania KOR i „Solidarności” „sojusz inteligencji z robotnikami.” W trakcie warsztatów spróbujemy poszukać jego genezy. Zbadamy co tak naprawdę doprowadziło do „wojny na górze” – czy był to spór ideowo-programowy czy też raczej starcie politycznych ambicji i różnych życiowych doświadczeń. Zastanowimy się również nad konsekwencjami rozłamu w OKP dla kształtowania się polskiej sceny politycznej po 1989 roku.